

TUUSULANJÄRVEN KUNNOSTUSTYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika:	Perjantai 29.1.2016 klo 9.00 - 11.30	
Paikka:	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä Kultasepäncatu 4 B, Kerava	
Osallistujat:	Kaarina Laine (pj.) Petri Juhola Esa Lehtinen Pekka Kylänpää Kirsti Lahti Mauri Pekkarinen Jaana Hietala (siht.)	Järvenpään kaupunki Tuusulan kunta Uudenmaan ELY-keskus Tuomalan kalastuskunta Vantaanjoen ja Helsingin seudun vsy KUVES KUVES
Poissa:	Pertti Seuna Esa Partanen Anu Tyni Pertti Paakkinen	Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys ProAgria Etelä-Suomi Keski-Uudenmaan ympäristökeskus Pro Tuusulanjärvi -liike

**1.
KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS**

Ehdotus: Jaettu asialista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

**2.
EDELISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA**

Ehdotus: Hyväksytään kunnostustyöryhmän pöytäkirja 3/2015.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

**3.
SÄÄNNÖSTELYPATO JA KALATIE**

Säännöstelypadon saneeraus ja kalatie saatiin valmiiksi syksyn aikana (liite 1). Padon ja kalatien suunnittelun ja rakentamisen kustannusarvio olivat yhteensä 331 600 €, josta vuonna 2015 toteutui 313 894 €. Kuntien erillisrahoituksen ja ELY-keskuksen rahoitusosuus oli yhteensä 243 446 €. Tuusulanjärven kunnostushanke oli varautunut osallistumaan säännöstelypadon saneerauksen ja kalatien rakentamiseen kuntien ja valtion osuuksien ylimenevältä osalta (OR 2/2014). Tämän perusteella kunnostushankkeen osuus vuoden 2015 kustannuksista on 76 448 €, joka on enemmän kuin alustava arvio (40 000 €). Kunnostushankkeen rahoituksesta maksettiin vuonna 2014 suunnittelukuluja 5 790 €, joten hankkeen kautta rahoitettava osuus on yhteensä 82 238 €.

Hankkeen kautta rahoitettava osuus sovittiin ohjausryhmän kokouksessa (OR 2/2014) jaettavaksi tasan kuntien kesken.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää esittää, että ohjausryhmä hyväksyy kunnostushankkeen pato- ja kalatieurakan 76 448,30 €:n rahoitusosuuden vuodelle 2015.

Keskustelu: Pekkarinen totesi, ettei kalatien reunojen kivetyks on toteutettu pienemmällä kivillä kuin suunnitelma edellytti. Reunakivien pysyvyyttä seurataan ja korjataan tarvittaessa.

Keskusteltiin kalojen kulun seurannasta kalalaskurilla tai pyydyksellä. Kalatie tekee taimenen nousun mahdolliseksi. Tuusulanjoen taimenkanta ei nouse järveen asti, joten taimen pitäisi kotouttaa johonkin tulopuroista, esimerkiksi Vuohikkaanojaan, jonne on jo kunnostettu kutusoraikkoja. Virtavesien hoitoyhdistys on tehnyt mäti- ja poikasistutuksia Vantaanjoen vesistön puroihin ja on tutustunut myös Vuohikkaanojaan. Taimenistutuksia suunnitellaan yhdistyksen kanssa ja kotouttamisehdotus laaditaan seuraavaan kokoukseen. Myös tarvittavat luvat on selvitettävä.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

4.

HANKKEEN TOTEUTUNEET TOIMENPITEET VUONNA 2015

1. Hajakuormituksen vähentäminen (37 019 €)

1.1 Hulevedet

- Lepolan seuranta (Hulevesien haitta-ainetutkimus)
- Räikilänojan automaattinen seuranta

1.2 Maatalous

- Mäyränojan kuormituksen automaattinen seuranta
- ProAgrian neuvonta, Tuusulanjärvi-klubi
- Keski-Uudenmaan maatalouden neuvontahankkeen suunnittelu ja rahoituksen haku

1.3. Kosteikot ja laskeutusaltaat

- Rantamon vanhalla kosteikkoalueella tehtiin veden virtausta parantavia kaivutöitä
- Rantamo-Seittelin vedenlaadun seuranta vesinäyttein
- Rantamo-Seittelin hoitotyöt: penkereiden niitot

1.4. Valuma-alueen toimenpideohjelma

- Valuma-alueen toimenpideohjelman laatiminen

2. Kalasto (59 107 €)

- Ankeriasistutukset 18.8 Tuusulanjärvelle ja Rusutjärvelle (yht. 5000 kpl)

- Hoitokalastus toteutettiin kolmessa jaksossa: 6.10.-18.10., 11.11. - 17.11. ja 1.12. - 3.12. Saalis oli yhteensä 42 500 kg (liite 2) ja vetokohtainen saalis oli 945 kg. Kokonaissaalis oli samaa luokkaa kuin vuonna 2014, mutta selvästi suurempi kuin vuonna 2013. Saalis koostui pääosin särkikaloista (83 % painosta ja 67 % lukumäärästä). Särki oli yleisin saalislaji
- Kaikuluotaustutkimus ja kuhien ravintotutkimus (liite 3)
- Eläinplanktonseuranta (liite 4)

3. Rannat ja vesikasvit (8 190 €)

- Niitot jonkin verran pienemmältä alueelta kuin edellisinä vuosina (poistettu kasvimäärä n. 300 m³)

4. Sedimentin kunnostus (17 258 €)

- Talvihapetus toteutettiin 30.1. - 25.3. ja kesäaikainen hapetus 2.6. - 23.9., yhdessä hapettimessa (no 1) oli toimintakatkos kaapelivian takia 11.7. - 23.7.
- Happipitoisuuden automaattinen seuranta
- Syvänteen happipitoisuuksia ja kaasunmuodostusta seurattiin viikoittain kesä - syyskuussa (liite 5)

5. Säännöstelypadon saneeraus ja kalatie (76 448 €)

- Padon luukun saneeraus ja kalatie valmistuivat syksyllä (§ 3)

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi hankkeen ja toteutuksen vuonna 2015.

Keskustelu: Ankeriaan salakalastus on ollut kesällä yleistä ja se huolestuttaa osakaskuntia. Pekkarinen totesi, että ankerias saalistaa tehokkaasti pikkukaloja ja on siksi hyvä rehevien järvien petokala.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

5. HANKKEEN KUSTANNUKSET VUONNA 2015

Hankkeella oli vuonna 2015 käytettävissä kuntien rahoitusta yhteensä 269 000 € ja valtion avustusta 33 086 €, yhteensä 302 000 €. Hankkeen kustannukset vuonna 2015 olivat yhteensä 284 200 € (liite 6). Vuoden ylijäämä (18 216 €) voidaan siirtää ennakkona vuodelle 2016.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä

- a) merkitsee tiedoksi hankkeen rahoituksen toteutuman vuonna 2015 (284 200 €) ja
- b) hyväksyy 18 216 €:n ylijäämän siirtämisen ennakkona vuodelle 2016.

Päätös: Ehdotuksen mukainen. Pöytäkirjan liitteenä on päivitetty kustannusjakauma.

6. VALUMA-ALUEEN TOIMENPIDEOHJELMA

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vsy on aloittanut toimenpideohjelman valmistelun ja työ on lähes valmis. Ohjelmassa tullaan käsittelemään maatalouden, hulevesien, taajamien ja haja-asutuksen jätevesien aiheuttamaa ravinnekuormitusta ja niiden vähentämismahdollisuuksia. Työ valmistuu maaliskuun loppuun mennessä.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi ohjelman valmistelun tilanteen.

Keskustelu: Laine muistutti, että Räikilänojan valuma-alueelle on suunnitteilla uusia työpaikka- ja asuinalueita ja että Räikilänojaan tulee varautua rakentamaan lisää altaita hulevesien hallintaan.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

7. MAATALOUDEN NEUVONTAHANKE

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen hallinnoimalle ”Viljelijälähtöiset vesiensuojelutoimenpiteet Keski-Uudellamaalla” hankkeelle (liite 7) on myönnetty rahoitusta 160 000 € Maaseutuohjelmasta. Tuusulanjärven kunnostushanke on varannut 5 000 € maatalouden toimenpiteisiin. Toimenpiteet tarkentuvat neuvotteluissa viljelijöiden kanssa.

Hankkeen ohjausryhmä kokoontuu viikolla 6, jonka jälkeen aloitetaan hankekoordinaattorin rekrytointi. Hankkeen aloituspäivä on 1.4.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä esittää ohjausryhmälle osallistumista maatalouden neuvontahankkeeseen vuosina 2016 ja 2017 omarahoitusosuudella 5 000 €/vuosi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

8. KOSTEIKOT JA LASKEUTUSALTAAT

Lepolan hajotusojaston rakentaminen ei onnistunut talvella 2015, Se pyritään toteuttamaan talvella 2016. ELY-keskus on luvannut päivittää suunnitelman. Kustannukset ovat arviolta n. 15 000 €.

Rantamo-Seittelin vedenlaatua seurataan yhdessä SYKEN kanssa. Rantamo-Seittelin penkereiden kasvillisuutta niitetään edellisten vuosien tapaan. Riolan tarjoushinta niitoista on sama kuin vuodelle 2015, 1 950 € (alv 0 %).

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy Lepolan ojaston kaivun toteutuksen (15 000 €) ja Riolan niittotarjouksen (1 950 €).

Keskustelu: Lepolan alueen poikki kulkee viemäriinaja, jota on varottava töiden yhteydessä. Kaupunki tulee merkitsemään sen ennen kaivuja.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

9. RANNAT JA VESIKASVIT

Rantojen vesikasveja on niitetty vuosittain niittosuunnitelmien mukaan. Nykyinen niittourakoitsija on irtisanonut sopimuksen eikä enää jatka niittoja. Niittourakka kilpailutetaan talven aikana. Karvalehteä ei ole tarvittu poistaa vuoden 2009 jälkeen, mutta mikäli se runsastuu kesällä, hankkeen rahoitussuunnitelmassa työhön on varattu 9 000 €.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää pyytää tarjoukset vesikasvien niitoista.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

10. TOIMENPITEET JÄRVELLÄ

Järven sisäistä kuormitusta vähennetään hapetuksella ja ravintoketjukurannostuksella (hoitokalastus ja petokalaistutukset). Hapetuksen kustannuksiksi on arvioitu 20 000 € ja ravintoketjukurannostukseen on varattu 43 000 €.

Nuottaussopimus on voimassa vuoteen 2017 ja hapettiminen huoltosopimus vuoden 2016. Toimien tarvetta tulevaisuudessa tullaan tarkastelemaan toimenpideohjelmassa.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi kalastuksen ja hapetuksen toteutuksen.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

11. KALASTON SEURANTA

Ulappa-alueen kalatiheyden kaikuluotaustutkimus on toteutettu vuosina 2005 - 2015. Se tuo tietoa mm. kuhan poikastuotannon onnistumisesta ja kuorekannan kehityksestä, jota ei voi muuten arvioida. Helsingin yliopiston tarjoushinta tutkimukselle on 8 500 €

(liite 8). Tarjous troolaustutkimuksesta jaetaan kokouksessa pöydälle, arvio kustannuksista on n. 1 200 €. Kustannukset ovat yhteensä n. 9 700 €.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy ulappa-alueen kalatutkimuksen toteuttamisen (n. 9 700 €).

Päätös: Kunnostustyöryhmä päätti tilata ulappa-alueen kalatutkimuksen Helsingin yliopistolta (8 500 €) ja siihen liittyvän troolaustutkimuksen Kala- ja vesitutkimus Oy:ltä (1 200 €).

12. MUU SEURANTA

Kesällä 2015 järveltä otettiin eläinplanktonnäytteet usean vuoden tauon jälkeen. Seurantaa on syytä jatkaa muutaman vuoden ajan vuosittaisen vaihtelun selvittämiseksi. Vuoden 2015 kustannukset olivat 5 000 €.

Syvänteen lämpötilaa, happipitoisuuksia ja kaasunmuodostusta seurataan omana työnä kenttämittarilla viikoittain kesä-syyskuussa.

Kuorekannan on havaittu kärsivän hapettamisen aiheuttamasta pohjaveden lämpenemisestä. Hapetuslaitteiden käyttöä on tarkoitettu vähentää happitilanteen seurannan perusteella. Riittävä happipitoisuus on kuitenkin tärkeää sisäisen kuormituksen vähentämisessä. Happipitoisuutta seurattiin kesällä 2015 reaaliaikaisesti. Seurantaa on suunniteltu jatkettavan kesällä 2016. Kesällä 2015 seuranta maksoi 4 000 €.

ELY-keskus on vähentänyt vesinäytteenottokertoja ja hanke on täydentänyt seurantaa jo muutaman vuoden ajan. Kustannus on ollut 1 300 €.

Räikilänojan sameutta ja nitraattia seurattiin 7 kuukauden ajan keväällä ja syksyllä 2015 automaattisella mittauslaitteistolla. Seurantaa on tarpeen jatkaa vielä vuonna 2016, koska valuma-alueen maankäyttö muuttuu Lepolan alueen rakentamisen myötä. Vuonna 2015 vastaavan automaattisen seurannan kustannukset olivat yhteensä 12 000 €.

Vuohikkaanojasta on otettu vesinäytteitä kuukausittain järven ravinnetaseen laskemiseksi. Kustannukset ovat olleet 2 100 €.

Näiden seurantatutkimusten kustannukset ovat yhteensä 24 400 €. Räikilänojan seurantaa ei voida toteuttaa ilman ELY-keskuksen avustusta. Sen toteuttamisedellytykset selviävät myöhemmin kevään aikana kun ELY-keskus on tehnyt päätöksen hankkeen avustuksesta.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy järvellä toteutettavien seurantatutkimusten ja ojavesien vedenlaadun seurannan toteuttamisen mikäli hankkeen rahoitus toteutuu suunnitelman (§ 13) mukaisesti.

Päätös: Kunnostustyöryhmä hyväksyi seurantojen toteutuksen ja myös Räikilänojan seuranta päätettiin aloittaa, vaikka ELYn avustuspäätös ei ole vielä tullut.

13. HANKKEEN RAHOITUS VUONNA 2016

Hankkeella on käytettävissä rahoitusta 238 000 € (liite 9), jos ELY-keskus myöntää hankkeelle avustuksen haetun suuruisena (30 000 €). Liitteessä 9 on esitetty arvio kustannusten jakautumisesta eri kohteisiin.

Keskustelu: Laine muistutti, että toimenpiteiden kustannusten seurantataulukkoa on ylläpidettävä.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy vuoden 2016 rahoitussuunnitelman ohjeellisena.

Päätös: Ehdotuksen mukainen. Tarkistettu kustannusarvio on pöytäkirjan liitteenä.

14. MUUT ASIAT

Laine kertoi, että Vanhankylänniemen rakennettavuusselvitys on valmistunut ja ranta-alueelle on suunnitteilla myös ranta-raitti.

15. SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää seuraavan kokouksen ajankohdan.

Päätös: Seuraava kokous pidetään 8.4.2016 klo 8.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Jaana Hietala

Sähköinen jakelu:
Kunnostustyöryhmän jäsenet
Ohjausryhmän jäsenet
Kunnostushankkeen www-sivut